

Aan: Commissie VWS, Tweede Kamer der Staten-Generaal

Alkmaar, 20 november 2015

Betreft: Reactie van de LVAK op het advies 'We missen kinderen' van de Taskforce kindermishandeling en seksueel misbruik.

Geachte Voorzitter en leden van de vaste Kamercommissie Volksgezondheid, Welzijn en Sport,

Naar aanleiding van het overleg dat u op 17 november heeft gevoerd over het advies van de Taskforce om een meldplicht in te stellen en een gesprek op 10 november 2015 tussen Taskforce, mevr. Vos en dhr. Sprokkereef en de LVAK, dhr. Pannekeet en mevr. Hol reageren wij vanuit de LVAK op het advies van de Taskforce om een meldplicht in te stellen.

Samenvatting standpunt LVAK

Wij delen met de Taskforce de zorg dat de meldcode onvoldoende wordt toegepast en te veel kindermishandeling onopgemerkt blijft. Echter, wij zijn van mening dat een meldplicht op grote weerstand stuit bij zowel professionals als burgers. Er moet, naar onze mening, ingezet worden op een betere implementatie van de bestaande meldcode. Binnen de ziekenhuizen is er door de inspectie gezondheidszorg een verplichting gesteld om een aandachtsfunctionaris aan te stellen en is er een inspectietoezicht. Deze beroepsgroep doet op de politie na de meeste meldingen en consultatie bij Veilig Thuis. In alle andere sectoren is er geen verplichting tot een aandachtsfunctionaris en is er geen grote toezichtrol vanuit de inspectie. De meldcode valt bij het onderwijs, bijvoorbeeld, onder het veiligheidsplan van school, wat betekent dat de inspectie voor onderwijs in eerste instantie op een aantal andere punten toetst en dan pas kijkt of de meldcode is geïmplementeerd.

Uit internationale vakliteratuur blijkt dat ondersignaleren ook in landen met een meldplicht blijft bestaan en dat een meldplicht de dilemma's voor de beroepskrachten in het signaleren, bespreken van kindermishandeling en het handelen daarbij, zeker niet wegneemt.

Daarnaast hebben wij enerzijds de zorg dat de reeds overbelaste Veilig Thuis-organisaties door een toename van ongegronde meldingen kostbaar onderzoek moet doen met een uitkomst van niet bevestigde kindermishandeling. Anderzijds is er de zorg dat de

beroepskrachten de meldcode helemaal niet starten of eerder afsluiten als zij een verplichting hebben tot melden.

Een goede implementatie en begeleiding verbetert het gebruik van de meldcode, ook zonder meldplicht.

Naar onze mening wordt de meldcode effectief gebruikt, mits deze wordt gecombineerd met:

- a) scholing voor een deskundig persoon, verder genoemd de aandachtsfunctionaris;
- b) scholing voor beroepskrachten op het gebied van signaleren en communiceren;
- c) het verplicht stellen van een aandachtsfunctionaris, zeker bij beroepsgroepen waar sprake is van grote mate van handelingsverlegenheid zoals onderwijs, kinderopvang, kraamzorg;
- d) druk vanuit inspectie;
- e) verplichte consultatie in stap 5 voor alle beroepsgroepen.

Binnen de ziekenhuissector zijn de eerste 4 factoren gerealiseerd met als resultaat dat zij over 5000 extra kinderen per jaar advies vragen of melding doen bij Veilig Thuis. Binnen het onderwijs, de huisartsensector, kraamzorg en verloskundigen zijn de resultaten schrikbarend minder. Naar onze mening heeft dit te maken met onvoldoende toezicht en druk vanuit de inspectie, geen deskundig persoon op het gebied van de meldcode (aandachtsfunctionaris) en vooral ook ondeskundigheid bij directies en besturen van organisaties om de meldcode goed te implementeren, te gebruiken en te borgen.

Met de trainersmodule voor de aandachtsfunctionaris van de LVAK zijn inmiddels honderden aandachtsfunctionarissen uit alle beroepsgroepen opgeleid. Uit onderzoek van twee studenten van de Universiteit van Twente naar de meerwaarde van een aandachtsfunctionaris, blijkt dat het aanstellen van een geschoolde aandachtsfunctionaris maakt dat de meldcode meer wordt gehanteerd. Uit dit onderzoek blijkt dat de beroepskrachten steun ervaren, indien zij gebruik kunnen maken van de deskundigheid van een aandachtsfunctionaris en dat de handelingsverlegenheid hierdoor afneemt. Daarnaast blijkt dat directie en/of bestuur van de organisatie meer op de hoogte is over het hanteren van de meldcode (zie link onder aan de brief). Voorbeelden zijn er van ambulancediensten Zuid-Oost Brabant waar na het aanstellen van een aandachtsfunctionaris het aantal meldingen in acht maanden van 0 naar 120 steeg bij de ambulancedienst midden Nederland binnen een half jaar van 0 naar 80 meldingen.

Beter gebruik van de meldcode lijkt ook te bereiken met de inzet van nascholingsverplichtingen, bijvoorbeeld van de aandachtsfunctionaris.

Minder kinderen gemist

Naast een betere implementatie van de huidige meldcode pleiten wij voor een betere realisatie dat bij al reeds gemelde kinderen waarbij hulp wordt ingezet, de beroepskrachten van de hulpverlenende organisatie goed geschoold zijn op het signaleren en handelen bij kindermishandeling. Dat deze hulpverlenende organisatie in samenwerking met Veilig Thuis de hen al bekende gezinnen met een hoog risico op

herhaling van mishandeling, verwaarlozing of misbruik beter en langduriger monitoren. Uit onderzoeken blijkt dat meer dan 50% van alle meldingen hermeldingen zijn (Polak, 2013)

Verbetermogelijkheden binnen de huidige meldcode

- A) een betere en langere rappelfunctie voor Veilig Thuis om te toetsen of de ingezette hulpverlening na een melding en onderzoek voldoende is;
- B) het ontwikkelen van een richtlijn voor hulpverlenende organisaties voor verplichte stappen van rappel aan Veilig Thuis, als na een melding deze organisatie hulp biedt aan de ouder en/of het kind;
- C) een consultatieplicht in stap 5 op nemen. Een professional kan dan zelf hulp organiseren voor een gezin, maar deze enkel in een reeks consultatiegesprekken met Veilig Thuis opstarten en afsluiten, waarbij gegevens onder de noemer van 'consultatie' worden geregistreerd;
- D) realiseren dat huisartsenposten de meldcode voor korte contacten kunnen hanteren, zoals de SEH en ambulancediensten.

Tot slot, de Taskforce adviseert eveneens om bij adviesvragen van professionals de gegevens van het kind en gezin waarover advies gevraagd wordt wanneer blijkt dat kindermishandeling niet kan worden uitgesloten, te registreren. Binnen de huidige werkwijze zou dit betekenen dat ouders hiervan niet op de hoogte worden gesteld. Er ontstaat dan binnen Veilig Thuis een database met vermoedens over kindermishandeling waarvan de betreffende ouders niets weten. Dit lijkt ons bijzonder onwenselijk voor gezinnen en ook achten wij dit drempelverhogend voor adviesvragers

Wij delen de mening van de Taskforce: de zorg dat de meldcode onvoldoende wordt toegepast, te veel kindermishandeling onopgemerkt blijft en de veiligheid van kinderen onvoldoende gemonitord wordt. Een meldplicht is wat ons betreft een stap te snel en is pas een optie als de andere alternatieven zijn geprobeerd. Bovendien heeft onderzoek in het buitenland uitgewezen dat een meldplicht niet de gewenste verbetering in de aanpak brengt en bovendien de betrokkenheid van professionals bij de aanpak eerder doet afnemen dan doet toenemen.

Uiteraard zijn wij bereid dit standpunt in een gesprek met u nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Tea Hol
Directeur LVAK

Download-link scriptie "De Aandachtsfunctionaris Kindermishandeling":
lvak.nl/downloads/scriptie-af.pdf